

Izvorni znanstveni rad

Prihvaćeno: 20. lipnja 2025.

<https://doi.org/10.20901/pm.62.1.05>

Luganska Narodna Republika kao *de facto* država

IVAN BURAZIN

Sveučilište obrane i sigurnosti “Dr. Franjo Tuđman”,
Institut za sigurnosne i obrambene studije

Sažetak

U radu je prikazana studija slučaja Luganske Narodne Republike kao *de facto* države. Za njezina postojanja separatističke vlasti izgradile su niz društveno političkih institucija i provodile politiku ekstenzivne društvene kontrole. Nastanak, održavanje i nestanak Luganske Narodne Republike ovisili su o ruskoj vojnoj i materijalnoj pomoći i kao takva imala je određenu, ali ne i većinsku potporu stanovništva u Luhanskoj oblasti. Sve vrijeme važnu je ulogu imala međunarodna zajednica koja je posredovala u procesu izgradnje povjerenja između zaraćenih strana, ali njezin je utjecaj prekinut ratom, odnosno ruskom invazijom, kojoj je prethodio proces političke i ekonomske integracije separatističkih područja. Rad se temelji na istraživanju primarnih i sekundarnih podataka i doprinosi razmatranju kompleksnog fenomena *de facto* država te razumijevanju procesa koji su se odvijali u Donbasu između 2014. i 2022. godine u okvirima rusko-ukrajinskog sukoba.

Ključne riječi: *de facto* države, Luganska Narodna Republika, separatizam, Donbas, Rusija, Ukrajina, rat

1. Uvod

Luganska Narodna Republika (LNR) proglašena je krajem travnja 2014. godine u jeku pobune i eskalacije rata u Donbasu. Prema ukrajinskim narativima radilo se o subverzivnoj operaciji ruskih službi sigurnosti, a prema ruskim i separatističkim interpretacijama o pobuni stanovništva protiv opresivnih struktura vlasti u Kijivu. Teritorij koji je bio pod kontrolom LNR-a do 2022. godine nalazi se na jugu Luhanske oblasti i pokriva otprilike trećinu te regije, uključujući većinu velikih gradova i industrijski važnih središta. Osim Južne Osetije i Donjecke Narodne Republike, Lugansku Narodnu Republiku do 2022. godine nije priznao nitko, pa ni Ruska Fe-

Grafički prikaz 1. Ukrajina i regija od 2015. do 2022. godine

Izvor: Burazin (2024).

deracija bez čije je ekstenzivne pomoći ne bi ni bilo. Od uspostave LNR-a političke elite bile su angažirane u procesu sustavne izgradnje države-nacije, a kao operativni kontekst tih procesa poslužili su teška ekonomska situacija, relativna izolacija i stanje nesigurnosti.

Cilj je ovoga rada dati cjelovit i detaljan prikaz Luganske Narodne Republike kao i svih bitnih faktora koji su oblikovali procese njezina nastanka i razvoja, pri čemu ćemo se koristiti konceptom *de facto* države. Iako se, naravno, neće izuzeti međunarodne političke okolnosti i procesi na nacionalnim razinama, naglasak će ipak biti na procesima koji su se odvijali u području Donbasa od 2014., odnosno od eskalacije rata, do 2022. godine, kada je taj entitet i službeno postao dijelom Ruske Federacije. Drugi je cilj rada da se – s obzirom na nedostatak informacija i istraživanja o Luganskoj Narodnoj Republici – čitateljstvu detaljnije približi taj separatistički entitet u svrhu boljeg razumijevanja rusko-ukrajinskog sukoba i rata u cjelini.

Grafički prikaz 2. Područje Donbasa pod separatističkom kontrolom od 2015. do 2022. godine

Izvor: Burazin (2024).

Napomena: lokacije i udaljenosti su aproksimativne i služe tek kao ilustrativan prikaz.

2. Metodološki i teorijski okvir rada

Abhazija, Turska Republika Sjeverni Cipar, Kosovo i Tajvan četiri su entiteta koja međunarodna zajednica ne priznaje ili ih priznaje samo djelomično, te ih autori u znanstvenoj zajednici nazivaju različitim imenima i različito definiraju. Scott Pegg (1997) i Adrian Florea (2014) nazivaju ih *de facto* državama, Nina Casper-

sen (2012)¹ nepriznatim državama, Shpend Kursani (2020) prijepornim državama, Martin Riegl (*ibid.*, str. 24) međunarodno nepriznatim entitetima, a Dov Lynch (*ibid.*) separatističkim državama.² Pored navedenih naziva, u literaturi nalazimo i termine kao što su paradržave³ (Caspersen, 2012; Brekalo, 2022; Bekić, 2013), pseudodržave (Kolossoff i O'Loughlin, 1998; Cvrtila, 2000) i kvazidržave (Jackson, 1990). Richard Jackson u svom značajnom djelu *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World* (*ibid.*, str. 5) kvazidržave opisuje kao postkolonijalne entitete koji imaju međunarodni legitimitet, ali nemaju razvijene političke strukture i zakone, pa su više pravni nego empirijski entiteti. Međunarodno priznanje⁴ ključan je element jer upravo međunarodni legitimitet sprječava drugu državu da ih napadne i apsorpira (*ibid.*, str. 21-26). Kao što ćemo vidjeti u nastavku rada, to nije slučaj s LNR-om, jer ga nije priznao nitko osim Južne Osetije, i jedino što je sprječavalo ukrajinski napad i povrat područja bila je znatno snažnija ruska vojska. S druge strane, političke elite LNR-a s godinama su razvile niz društvenih i političkih institucija, što će također biti detaljno elaborirano u ovom

¹ Iako se ovdje navodi kako Nina Caspersen upotrebljava termin prijeporne države, autorica se također koristi terminom *de facto* država (Caspersen, 2017) i paradržava (Caspersen, 2012).

² Detaljnije o većem broju autora koji se koriste jednim od navedenih pojmova vidi u: Pegg, 2017. Pored toga što ih nazivaju različitim imenima, autori daju i definicije s kvalitativnim određenjima prema kojima klasificiraju entitete. Na tom tragu, Kursani (2020, str. 29) definira prijeporne države kao entitete koji teže neovisnosti, ali koje ne priznaje UN i koji se nalaze na području na koje pravo polaže druga država. Element neovisnosti u njegovim analizama potrebno je razjasniti jer, kako Kursani i sam navodi, riječ je o neovisnosti o matičnoj državi koja nerijetko bude žrtvovana radi države zaštitnice. Bez detaljnije dubinske analize Kursani taksativno navodi i Donjecku i Lugansku Narodnu Republiku (DNR i LNR) kao slučajeve koji pripadaju toj kategoriji (*ibid.*, str. 41). Takva je perspektiva dvojbena stoga što su LNR i DNR potpisali sporazume iz Minska koji su predviđali reintegraciju u Ukrajinu uz veće federativne ovlasti. S razlogom preispitujući važnost težnje za neovisnosti kao jednog od definicijskih kriterija, Marcin Kosienkowski (2023, str. 44) navodi i slučajeve Turske Republike Sjeverni Cipar i Tamiškog Elama kao entiteta koji su u različitim periodima imali različite javno proklamirane ciljeve, koji su varirali od potpune neovisnosti do reintegracije u matičnu državu ili integracije s državom zaštitnicom.

³ U literaturi na hrvatskom jeziku ovim terminom često se referira na slučaj Republike Srpske Krajine (Brekalo, 2022; Bekić, 2013). Na tom tragu, Miljenko Brekalo (2022) naslovio je svoju knjigu – koja predstavlja opsežnu i cjelovitu studiju toga entiteta – *Paradržava Republika Srpska Krajina*.

⁴ Pitanje međunarodnog priznavanja odnosno nepriznavanja jedan je od elemenata koje je potrebno razmatrati kao dio spektra u kojem slučajeve mogu varirati od onih koje nije priznao nitko, kao što je LNR, preko onih koje je priznala jedna ili tek nekoliko država (Južna Osetija, Tajvan) do onih koje je priznao veći broj država (Kosovo). Kao što ćemo vidjeti u radu, LNR nije bio međunarodno priznat, imao je razvijen sustav institucija, ali je njegov legitimitet u smislu društvene potpore bio upitan.

radu. Pål Kolstø (2006, str. 724-725) navodi kako termin kvazidržava treba podijeliti između perspektive koju navodi Richard Jackson i drugog tipa tog fenomena koji podrazumijeva entitete koji imaju *de facto* kontrolu nad određenim područjem, ali im nedostaje međunarodni legitimitet, odnosno dijeli ih prema tome nedostaje li im unutarnji suverenitet ili međunarodno priznanje. Kolossov i O'Loughlin (1998) rade razliku između pseudodržava i kvazidržava. Prema njihovu mišljenju kvazidržave su zapravo konglomerati pod kontrolom mjesnih vođa koji nemaju razvijene sustave institucija i privremenog su karaktera (*ibid.*, str. 152).⁵ Pseudodržave, za razliku od njih, imaju razvijene institucije, proglasile su suverenitet, uspostavile su vlast nad područjem, ali nisu međunarodno priznate (*ibid.*, str. 155).⁶ Unatoč tome što su isprva upotrebljavali termine kvazidržava i pseudodržava, Kolossov i O'Loughlin u recentnijim su radovima usvojili termin *de facto* država. Štoviše, eksplicitno navode kako je termine pseudodržava i kvazidržava zamijenio termin *de facto* država (O'Loughlin, Kolossov i Toal, 2014), dok Nina Caspersen (2017, str. 29) i Marcin Kosienkowski (2023, str. 42) navode kako raste konsenzus oko upotrebe toga pojma.

Scott Pegg, pionir istraživanja *de facto* država, u svom radu *On the margins: international society and the De Facto state* (1997) navodi kako *de facto* države postoje ondje gdje postoji organizirano političko vodstvo koje je na vlast došlo u određenoj mjeri autohtonim društvenim djelovanjem (engl. *indigenous capacity*); uživa društvenu potporu i ostvarilo je kapacitete pružanja državnih usluga populaciji u određenom zemljopisnom području nad kojim je uspostavljena efektivna kontrola u značajnom periodu. Pegg (1997; 2000) razlikuje kvazidržave od *de facto* država prema kriterijima legitimnosti odnosno priznanja međunarodne zajednice i efektivnosti odnosno kontrole nad vlastitim područjem. Smatra da kvazidržave nemaju kontrolu nad čitavim područjem, ali uživaju mjesto za stolom UN-a, dok, s druge strane, *de facto* države imaju kontrolu nad čitavim područjem, ali nisu međunarodno priznate.⁷

U okvirima razmatranja autohtonosti društvenog djelovanja postavlja se pitanje koja je razina društvene potpore prihvatljiva i kako ju razmatrati u odnosu na

⁵ Autori navode primjere južne Angole, sjevernog Afganistana, Medellina u Kolumbiji, Sierra Leonea i drugih.

⁶ Kao primjere navode Čečeniju, Abhaziju, Kosovo, Nagorno Karabah i Tursku Republiku Sjeverni Cipar.

⁷ Kvazidržava je legitimna bez obzira na to što nije efektivna. S druge strane, *de facto* država nije legitimna bez obzira na to koliko je efektivna. Status pravne jednakosti kvazidržave nije uvjetovan kriterijima funkcionalnosti (Pegg, 2000, str. 21), pa tako Pegg navodi slučajeve područja pod kontrolom pojedinih ratnih vođa (engl. *warlords*), neorganizirane političke entitete i vakuume moći (engl. *power vacuums*).

segmente društva koji se protive takvim nastojanjima. U tim okvirima Pegg (1997, str. 40) također donosi bitan kriterij razlikovanja *de facto* države i marionetske države (engl. *puppet-state*): potonje imaju tek minimalnu društvenu potporu i vodstvo im je potpuno nametnuto izvana. Iako je to bitan pomak u kontekstu definicijskih razlikovanja dvaju koncepata, na operativnoj odnosno analitičkoj razini i dalje ostaje problematično pitanje definiranja razmjernosti društvene potpore kao bitnog razlikovnog faktora. Ista logika može se primijeniti i na pitanje instrumentalizacije vodstva, jer vodstvo entiteta može biti lokalno i ne nužno nametnuto, ali u potpunosti pod kontrolom vanjskog subjekta. Ovdje je također bitno spomenuti definiciju Jamesa Crawforda (Crawford, 1976, cit. prema Pegg, 1997) prema kojoj su marionetske države entiteti koji su nastali nezakonito, prijetnjom ili upotrebom sile vanjskog subjekta; nisu imale potporu velike većine (engl. *vast majority*) stanovništva; u bitnim pitanjima podređene su direktnoj kontroli izvanjskog subjekta i na ključnim pozicijama imaju osoblje iz strane države koja provodi kontrolu. Lawrence Broers smatra kako problem razmatranja elementa društvenog djelovanja i potpore postoji u velikom broju slučajeva *de facto* država, odnosno svega nekoliko *de facto* država zaista ispunjava taj kriterij (Markedonov, 2022, str. 13). Razmatrajući spektar analiziranih slučajeva, Broers nadalje navodi kako *de facto* države variraju od onih u kojima pojedini entiteti imaju značajnu društvenu potporu do onih u kojima je uloga društva u procesima nastanka i razvoja svedena na minimum (*ibid.*). Pegg (2017, str. 4) ističe kako povijesni narativ *de facto* država proizlazi iz pobjede u građanskom ratu kao temelju njihova nastanka, a nedostatak međunarodne potpore odnosno priznanja pretpostavlja trajnu nesigurnost u slučaju vojne ugroze. U određenim slučajevima nastanak *de facto* država temelji se na etničkoj homogenizaciji, pri čemu nerijetko dolazi do progona ostatka stanovništva. Naposljetku, većina *de facto* država ovisi o izvanjskoj potpori države zaštitnice (engl. *patron state*). Toomla (2016, prema Kosienkowski, 2023, str. 43) donosi bitno jednostavniju definiciju *de facto* države, prema kojoj je to država koja ispunjava sve kriterije konvencije iz Montevidea,⁸ ali nije međunarodno priznata.

Kolstø i Paukovic (2013, str. 310) smatraju da entiteti trebaju ispunjavati četiri kriterija kako bi se smatrali *de facto* državama: 1) uspostavljena je vlast nad većinom područja koje se prisvaja, 2) barem formalno su uspostavljene državne institucije, 3) proglašena je nezavisnost od države koja polaže pravo na područje, ali ga nije u stanju zauzeti i 4) proglašenje nezavisnosti nije priznala većina država članica UN-a.

⁸ Prvi članak konvencije iz Montevidea navodi četiri uvjeta državnosti: a) trajna populacija, b) definiran teritorij, c) postojanje vlade/vlasti (engl. *government*), d) sposobnost uspostave odnosa s drugim državama (Convention on Rights and Duties of States adopted by the Seventh International Conference of American States, 1934).

U svom djelu *Unrecognized States*, u kojem upotrebljava termin nepriznata država, Nina Caspersen (2012, str. 6) uvodi i kriterij vremena kao bitnog za razmatranje ovog fenomena, prema kojemu *de facto* (nepriznate) države kao entiteti moraju imati vlast nad određenim područjem barem dvije godine. Caspersen (2012, str. 11) uvodi i kriterij zemljopisnih okvira prema kojemu *de facto* države moraju imati kontrolu nad dvije trećine područja koje su prisvojile i nad većinom važnih gradova i središta.

U okvirima razmatranja procesa nastanka, razvoja i nestanka *de facto* država Kolstø (2006, prema Kolstø i Paukovic, 2013, str. 312) navodi pet ključnih faktora odnosno kriterija:

- 1) *Vojna moć* – sve paradržave nastale su vojnim djelovanjem i na životu su održavane na temelju vojnih kapaciteta.
- 2) *Vanjska potpora (zaštita)* – većina paradržava uživa potporu izvana odnosno od države zaštitnice (engl. *patron state*) koja ih opskrbljuje oružjem, hranom, energentima, pa čak i ljudstvom.
- 3) *Uloga međunarodne zajednice* – ako međunarodna zajednica smatra sukob odnosno prijeporno područje manje bitnim, neće se posebno baviti sukobom i samim time će ga produžiti.
- 4) *Slabost države* – jedan od uvjeta nastanka i održavanja jest vojna slabost države unutar koje secesionistički entiteti nastaju.
- 5) *Proces izgradnje nacije* – procesom izgradnje nacije odnosno upotrebom simbola, propagande i pisanja povijesti vođe paradržave stvaraju određenu razinu legitimiteta na unutarpolitičkom planu.

Očigledno je da u razmatranju *de facto* država još uvijek postoji mnogo neodređenosti i neslaganja. Na tom tragu, Kosienkowski u svom radu *Four Problems of De Facto State Studies: A Central European Perspective* (2023) navodi četiri problema koja ograničavaju istraživače u teorijskom određenju *de facto* država. Jedan je od njih nedovoljna angažiranost u razmatranju nezapadne literature i izvora te nedostatak empirijskih istraživanja na kojima bi se dalje razvijala teorijska elaboracija. To je ujedno i jedna od vrijednosti ovoga rada, koji se temelji na istraživanju primarnih i sekundarnih podataka te na terenskom istraživanju.

Neovisno o tome što je akademska zajednica sve bliža konsenzusu oko koncepta *de facto* države, autor se u ovom radu opredijelio za njega iz dva razloga. Prvi je što koncept *de facto* država koji analiziraju pojedini autori ima razrađene analitičke okvire koji se bave različitim segmentima unutar ontoloških i proceduralnih kategorija, što je i prikazano u pregledu teorijskih razmatranja. Time se omogućava detaljna elaboracija LNR-a u njegovim različitim područjima, što je ujedno i jedan

od sekundarnih ciljeva ovoga rada – detaljno i sustavno prikazati procese koji su se odvijali u separatističkom Donbasu do ruske invazije 2022. godine. Drugi je, ali podjednako bitan razlog što teorijsko razmatranje *de facto* države, kako je istaknuo Pegg, naglašava društvenu potporu kao faktor koji je razgraničava od marionetske države. To je posebno bitan element s obzirom na ukrajinske narative da su procesi u Donbasu prije svega rezultat subverzivnih aktivnosti Ruske Federacije te na činjenicu da su vođe LNR-a nakon konsolidacije vlasti iskazivali poslušnost Moskvi u svim bitnim pitanjima.

Dizajn istraživanja

Kako navodi Yin (2007, str. 24), studija slučaja empirijsko je istraživanje suvremenog fenomena u njegovu stvarnom životnom kontekstu, posebno kada granice između fenomena i konteksta nisu očite. Autor rada proveo je četiri godine (2018-2022) u separatističkom dijelu Luhanska gdje je, radeći kao politički analitičar međunarodne organizacije, provodio i terensko istraživanje. Analitički fokus djelovanja bili su društveno-politički procesi u Luganskoj Narodnoj Republici, ali u strukturalističkom odnosu s procesima koji su se odvijali na širim, sistemskim razinama. Kao što će biti elaborirano u nastavku rada, LNR je bio izoliran entitet, što je dodatni ograničavajući faktor u provođenju terenskih istraživanja ovog tipa i dostupnosti informacija temeljenih na primarnim izvorima. Ujedno je uvjetovao i odabir dizajna ove studije kao studije jedinstvenog slučaja. Radi se specifičnom slučaju u kojem je autor rada imao mogućnost iskoristiti iskustva i znanja stečena u okruženju u kojem su izvanjska znanstvena istraživanja rijetka. Iz tog razloga autor se odlučio isključivo za studiju LNR-a, a ne i DNR-a. Stoga je dodatno naglašena dubinska i detaljna analiza fenomena u prostoru i vremenu od četiri godine. Taj okvir omogućava prikaz evolucije samog koncepta, a ne puki prikaz situacije u danom trenutku.

Budući da se htjelo prikazati LNR kao cjelinu, ali u različitim segmentima postojanja s faktorima koji su uvjetovali njegov razvoj, primijenjen je kompozitni istraživački pristup. Na taj način detaljno su analizirane različite jedinice, ali kao dio jedne istraživačke cjeline. Takav pristup proizlazi iz želje da se LNR što detaljnije prikaže kao nedovoljno sustavno i detaljno istražen fenomen, ali koji je isto tako uvjetovan i postavljenim teorijskim elementima. Iz toga proizlazi izbor da se LNR analizira kao *de facto* država, a ne kao neki drugi oblik društveno-političkog djelovanja, pri čemu je cilj ovoga rada dati temelj za daljnja istraživanja, naročito za komparativne analize drugih studija slučaja, kao i za daljnje analize u okvirima drugih teorijskih pristupa i konceptualnih određenja, jer se većina izvora navedenih u popisu korištene literature (zakoni, akti, javne objave i drugi podaci koje su objavljivale separatističke vlasti) pojavljuje prvi put, odnosno prvi put se sustavno

analizira u znanstvenoj literaturi.⁹ Osim doprinosa znanosti u smislu da ti dokumenti postaju dostupni široj javnosti, radi se o kvalitativnom istraživanju u kojem se ekstenzivno koriste i kvantitativni pokazatelji, koji su bitan faktor naročito u razmatranju društvenih stavova. U vezi s tim valja spomenuti i izravna osobna zapažanja na terenu, a u svrhu razmatranja diskurzivnih politika autor će se koristiti autorskim fotografijama. Radi lakšeg razumijevanja sadržaja napravljeno je nekoliko shematskih prikaza, struktura i grafikona. U radu se analizira slučaj entiteta koji je u modernim okvirima u samoj srži rusko-ukrajinskog sukoba i rata.

3. Luganska Narodna Republika – između sukoba, rata i nemira

Nastanak LNR-a bio je moguć zbog toga što se ukrajinska vojska u tom periodu nalazila u jako lošem stanju. No problem nije bio samo s vojskom, već i s policijom i službama sigurnosti. Znameniti policijski odred Berkut je nastavno na majdanske događaje bio raspušten i značajan broj njegovih pripadnika pridružio se separatističkim vojnim formacijama, a slično je bilo i s pripadnicima Službe sigurnosti Ukrajine (SSU) – Aleksandr Hodakovskij, vođa znamenite postrojbe Vostok, bio je pripadnik specijalnog odreda SSU-a Alfa, dok je glavar LNR-a Leonjid Pasečnik bio odlikovani dužnosnik SSU-a u Luhansku. Unatoč početnim uspjesima porazi separatista uslijedili su s reorganizacijom ukrajinske vojske i mobilizacijom, dok je na političkoj razini Petro Porošenko konsolidirao vlast i obećao vraćanje mira u Donbas. Porošenko je u tome gotovo uspio jer je ukrajinska vojska u svom napredovanju značajno suzila vojni perimetar i okružila područja separatista. Činilo se da je to kraj političkog projekta u Donbasu, ali onda je u kolovozu 2014. godine prema nekim procjenama između 2000 i 4000 ruskih vojnika (Matveeva, 2018, str. 163) ušlo u Donbas, preuzelo aktivniju kontrolu nad separatistima i nanijelo poraze ukrajinskoj vojsci kod Ilovajska i Savur Mohile (rus. *Saur Mogila*). Prema nekim

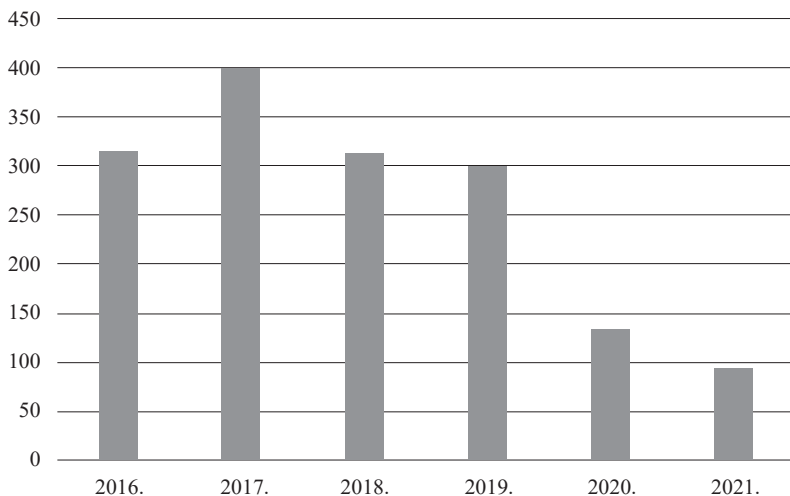
⁹ Samim time otvara se pitanje pisanja imena osoba i toponima na hrvatskom jeziku, odnosno prevođenja s ruskog i ukrajinskog na hrvatski. Pri pisanju rada autor se koristio transfonemizacijom, odnosno imena su na hrvatskom jeziku pisana onako kako zvuče u izvornom jeziku. Pritom je postojala dilema kako pisati imena mjesta i gradova koji se nalaze u Donbasu, gdje je većinsko rusko govorno stanovništvo, gdje je uspostavljena separatistička vlast i gdje su ukrajinske vlasti u sklopu dekomunizacije promijenile imena pojedinim gradovima, dok su ih separatističke vlasti zadržale. U tom slučaju autor je imena svih gradova koji se nalaze unutar ukrajinske države transfonemizirao s ukrajinskog jezika, a ako se nalaze u području Donbasa, tada je u prvom spominjanju naveo i rusko ime, npr. grad Doneck (rus. *Donjeck*) ili grad Luhansk (rus. *Lugansk*). To se odnosi i na imena koja su ukrajinske vlasti promijenile, a separatističke ih zadržale, primjerice grad Stahanov koji su ukrajinske vlasti preimenovala u Kadijivku. S druge strane, kada se autor referira na separatističke tvorevine, tada se koristi ruskim imenima kao što su Donjecka i Luganska Narodna Republika (rus. *Donjeckaja i Luganskaja Narodnaja Respublika*), dok se u citiranju i navođenju literature koristi izvornim imenima.

procjenama (*How Russia controls occupied Donbas?*, 2020), Luganska i Donjecka Narodna Republika su 2020. godine zajedno brojile oko 35 000 vojnika, 900 oklopnih transporterata, 600 tenkova, 720 komada artiljerije i 210 višecijevnih bacača raketa, što je mnogo u apsolutnim okvirima, ali manje u odnosu na Ukrajinu koja je imala znatno veće kapacitete (Duggal, 2022). Kroz godine rata ukrajinska vojska također je prošla procese reorganizacije i osnaživanja i imala je puno veću vojnu moć od separatističkih snaga. Unatoč tome svaki pokušaj vojnog rješavanja problema separatizma vjerojatno bi rezultirao ponovnom vojnom intervencijom Rusije kao brojčano znatno snažnijeg protivnika, što se pokazalo pogubnim za ukrajinske snage u ranijim fazama rata. Vojna moć bila je bitan faktor nastanka i održavanja Luganske Narodne Republike, ali ta se vojna moć odnosi na Rusku Federaciju kao vanjski subjekt i državu zaštitnicu, dok je u prvim fazama rata slabost ukrajinske države bila faktor koji je omogućio nastanak i razvoj LNR-a.

Radi smirivanja sukoba međunarodna zajednica je u travnju 2014. godine posredovala u potpisivanju Ženevskog sporazuma, koji nije polučio željene rezultate, odnosno sukob je ipak eskalirao u rat, ali je Posebnoj promatračkoj misiji OESS-a dodijeljena veća uloga. S obzirom na eskalaciju rata, na najvišim razinama diplomatskih pregovora formirana je tzv. Normandska četvorka (N4) koju su činili predstavnici Njemačke, Francuske, Rusije i Ukrajine. Kao dio diplomatskih napora formirana je i Trilateralna kontaktna skupina (*Trilateral Contact Group*, TCG) koju su činili predstavnici Ukrajine, Rusije i OESS-a i koja se bavila operativnim pitanjima deeskalacije sukoba. TCG je također imao četiri radne skupine koje su se bavile humanitarnim, političkim, vojnim i ekonomskim pitanjima te u čijem su radu sudjelovali i predstavnici separatista. Kako bi prekinuli borbe, članovi Trilateralne kontaktne skupine potpisali su s predstavnicima separatista Sporazum iz Minska, poslije poznat kao Minsk-1. Sporazum ipak nije donio mir jer su se borbe nastavile do veljače 2015. godine, kada je ponovno uz snažno posredovanje Njemačke i Francuske potpisan drugi Sporazum iz Minska.¹⁰ Potpisivanjem tog sporazuma kontaktna linija bila je stabilizirana u smislu kontrole područja, ali se aktivni sukob nastavio sve do kraja 2017. godine, kada je uslijedilo značajno smanjenje borbenih aktivnosti. Separatisti nisu poraženi vojnim djelovanjem, a dvije “nezavisne države” postojale su gotovo osam godina, sve do ruske aneksije i invazije.

Posebna promatračka misija OESS-a kao subjekt mirovnih procesa i pospjehitelj njihove provedbe s vremenom se razvijala i rasla i uskoro je postala najveća terenska misija OESS-a koja je brojila više od 700 međunarodnih promatrača (Umland, n.d.). Velika većina promatrača bila je stacionirana u Donbasu, s obje

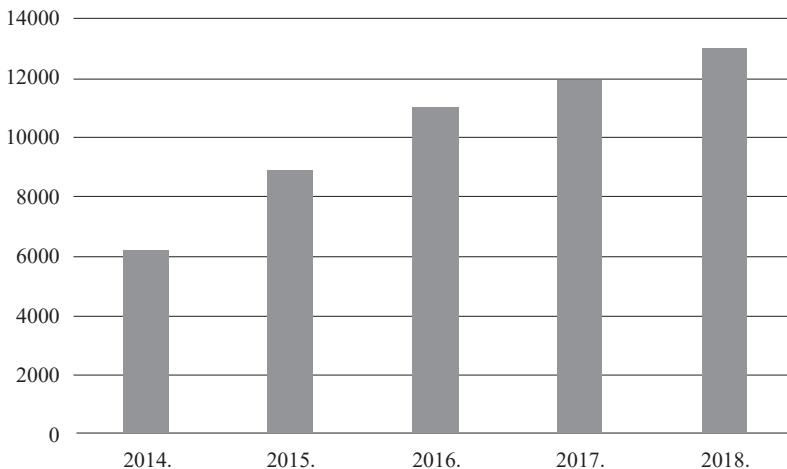
¹⁰ Sporazum je predviđao provedbu izbora na separatističkim područjima, razoružavanje svih vojnih formacija, kontrolu granice od strane Ukrajine te reintegraciju separatističkih područja u okviru Ukrajine, ali uz poseban status. Detaljnije vidi u: Tesson (2022).

Grafikon 1. Broj registriranih kršenja primirja po godinama

Izvor: OSCE SMM Ukraine (2021).

strane kontaktne linije. Djelokrug misije bio je definiran Sporazumom iz Minska s temeljnim ciljevima verificiranja povlačenja teškog naoružanja, registriranja kršenja primirja kao preduvjeta za daljnje implementiranje Sporazuma te pospješivanja dijaloga između sukobljenih strana. U tim okvirima poduzeti su značajni naponi, naročito 2020. i 2021. godine: dogovoreno je da će na teritoriju Luhanska dva područja biti zone potpunog razgraničenja kako bi se omogućio prijelaz civilima; popravljen je srušeni most na Stanciji Luhanskoj (rus. *Stanici Luganskoj*) i u srpnju 2020. godine dogovoreno je primirje koje se zaista i održalo.¹¹ Sve su to aktivnosti oko kojih je posredovala međunarodna zajednica i koje su bile usmjerene na smirivanje sukoba i uspostavu dijaloga između zaraćenih strana. Štoviše, s obzirom na takav razvoj događaja sve se više raspravljalo o mogućnosti ponovne uspostave ekonomske suradnje između zaraćenih strana, koja je bila prekinuta 2017. godine. Primirje se održalo sve do konca 2021. godine, kada je zabilježen porast njegovih kršenja, ali taj porast i

¹¹ Jedini granični prijelaz s Ukrajinom za civile bila je Stanicja Luhanska, koja se nalazi na krajnjem istočnom dijelu LNR-a, što je otežavalo prijelaz svima, a naročito starijoj populaciji koja je živjela u zapadnim dijelovima separatističkog entiteta. Svi navedeni procesi započeli su dolaskom na vlast predsjednika Volodimira Zelenskog i stoga je utemeljeno pretpostaviti da je to, uz iznimne napore OEES-a u okviru njegovih posredničkih i promatračkih dužnosti, bio ključan faktor promjene u odnosima sa separatistima.

Grafikon 2. Kumulativan broj žrtava kao posljedica rata u Donbasu

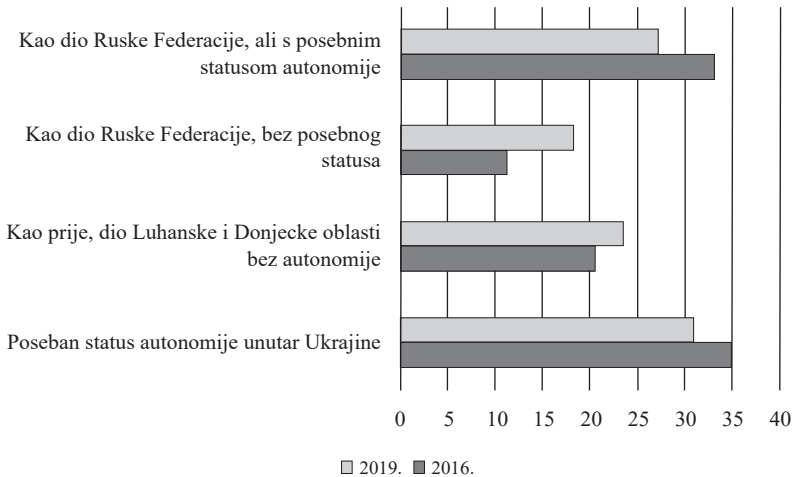
Grafikon napravljen prema podacima u Arel i Driscoll (2023).

dalje nije dosezao minimume zabilježene u periodu do potpisivanja primirja. No to stanje mira bilo je samo prividno, jer je uskoro uslijedila ruska invazija.

Paralelno s diplomatskim naporima, naročito u okvirima djelovanja OESS-a, Europska Unija i SAD uveli su niz sankcija i Rusiji i pojedincima koji su narušili teritorijalni integritet Ukrajine. Gotovo svi pojedinci (*Timeline – EU sanctions against Russia*, n.d.) koji će biti spomenuti u ovom radu na listi su sankcija EU-a, no uvođenje sankcija nije spriječilo Rusiju da održava dvije separatističke republike na životu u svim fazama sukoba i rata.

4. Narodna republika? Razina društvene potpore LNR-u

U svibnju 2014. godine u Luhansku je proveden referendum o odcjepljenju od Ukrajine na kojemu je 96% sudionika glasalo za nezavisnost (Wierzbowska-Miazga *et al.*, 2014). Referendum je proveden ilegalno, u ratnim okolnostima, bez ijedne strane promatračke misije koja bi ocijenila njegovu legitimnost te uz niz dokaza koji upućuju na to da su objavljeni rezultati zapravo neutemeljeni (*ibid.*). Prema istraživanjima koja je proveo Kijeovski institut za međunarodnu sociologiju od 29. travnja do 11. svibnja 2014. godine, dakle u jeku izbijanja rata, trećina ispitanika u Donbasu (Luhanska i Donecka oblast u cjelini) smatrala je da bi se regija trebala odvojiti od Ukrajine. Većina ispitanika (57%) smatrala je da bi regija trebala ostati unutar Ukrajine, ali da bi trebala imati nekakav oblik povećane autonomije (КИИС,

Grafikon 3. Kako vidite budućnost Luganske i Donjecke Narodne Republike?

Napravljeno prema Sasse i Lackner (2019).

2014a). Stranci, odnosno osobe izvan Donbasa kao i ruske službe sigurnosti imali su značajnu ulogu u svim fazama eskalacije sukoba i rata i tu se postavlja pitanje autohtonosti same pobune. Michael Kofman i skupina autora u publikaciji korporacije RAND navode da su ruske službe sigurnosti svojim djelovanjem poticale pobunu, ali i da je vladalo postojano društveno nezadovoljstvo vlastima u Kijivu (Kofman *et al.*, 2017). No društveno nezadovoljstvo ne znači nužno i aktivno društveno sudjelovanje u oružanom rušenju vlasti. Iako je većina novu vladu u Kijivu smatrala nelegitimnom, odnosno nije smatrala da su prosvjede u regiji organizirale ruske službe sigurnosti, većina ispitanika (60%) nije podržavala vojno zauzimanje zgrada vlasti u Donbasu, a još je manje bila spremna posegnuti za oružjem radi obrane regije od Kijiva (6%) (КИИС, 2014b). Bitno je napomenuti da je nasilno zauzimanje zgrada podržavalo 24,4% ispitanika, što je značajan dio stanovništva.

U takvim okolnostima mnogo je složenije utvrditi stavove stanovništva prema LNR-u nakon uspostave vlasti, no postoje istraživanja koja mogu pomoći donijeti određene zaključke na razini indikativnosti. Posebno se ističe istraživanje koje je telefonskim putem proveo *Centre for East European and International Studies* (Sasse i Lackner, 2019) o tome što građani LNR-a i DNR-a misle o budućem statusu separatističkih područja. Provedena su dva istraživanja, 2016. i 2019. godine i, prema obama, više od polovine ispitanika smatralo je da bi ta područja trebala

biti dijelom Ukrajine, dok je trećina smatrala da bi trebala biti dijelom Ruske Federacije. Njih 27,2% smatralo je da bi trebala imati poseban status u okviru Ruske Federacije.¹²

Kao i prije eskalacije sukoba, postojala je određena razina potpore separatizmu, ali je većina stanovnika smatrala da bi područje trebalo biti dijelom Ukrajine uz veće ovlasti u smislu autonomije. Iako se iz navedenih podataka može zaključiti kako je postojala značajna potpora stanovništva nekakvom obliku autonomije u okvirima koje je propagirala vlast LNR-a, veći dio društva ipak je bio protiv. Ovdje je također potrebno upozoriti na vektorske suprotnosti u javnim politikama dužnosnika LNR-a. Naime, vlasti LNR-a su za čitavog svog postojanja barem deklarativno propagirale pridržavanje Sporazuma iz Minska, koji je predviđao reintegraciju u Ukrajinu, a istovremeno su naglašavale kako je konačan cilj integracija s Ruskom Federacijom. Utemeljeno je pretpostaviti da su separatističke vlasti taktizirale sa službenim dokumentima i javnim politikama upravo zbog obveza sadržanih u Sporazumu iz Minska. No taj se pristup promijenio 2021. godine, što je dobar primjer percepcija granica LNR-a. Nejasno definirano, područje LNR-a je prema ustavu bilo obuhvaćeno granicama koje su postojale u trenucima njegova nastanka. U siječnju 2021. godine na tzv. integracijskom forumu Ruski Donbas¹³ (*Представители РФ, ДНР и ЛНР...*, 2021) predstavljena je i doktrina Ruski Donbas (*Доктрина «Русский Донбасс»*, n.d.). Pored mnogih drugih elemenata doktrine u kojoj se naglašava jedinstvenost Donbasa s ruskim povijesnim, kulturnim, političkim i ekonomskim prostorom, prvi se put službeno navodi kako su granice Luganske i Donečke Narodne Republike ujedno i granice Luhanske i Donečke oblasti. Prema doktrini, oblasti u cjelini tek su privremeno okupirane od ukrajinskih vlasti, i ne samo to – jedan je od ciljeva u bližoj budućnosti uspostava kontrole nad čitavim, jasno definiranim područjima oblasti (*ibid.*). Za razliku od takvih perspektiva Sporazum iz Minska predviđao je da bi područje posebnog statusa dviju regija obuhvaćalo samo ona područja koja su bila pod kontrolom u trenutku potpisivanja Sporazuma, dakle granica bi praktički bila kontaktna linija.

Na takve objave reagirale su i ukrajinske vlasti, optužujući separatističke vlasti za aktivno potkopavanje Sporazuma iz Minska, što je iniciralo reakciju Vladislava Deinega, ministra vanjskih poslova LNR-a. Deinego je u javnom nastupu negirao da vlasti djeluju u suprotnosti sa Sporazumom, ali se nije konkretno referirao ni na jedan primjer, već je optužio ukrajinsku stranu za rat i nasilje u Donbasu i naglasio kako stanovnici Donbasa imaju pravo odrediti kojim će jezikom govoriti i koje heroje slaviti (*Доктрина «Русский Донбасс»...*, 2021). Ti događaji s početka 2021.

¹² Za boravka u Luhansku autor je stekao dojam da je stanovništvo Donbasa izrazilo apolitično.

¹³ Glavni gost foruma bila je Margarita Simonjan, glavna urednica televizije Rusija danas, koja je na skupu javno obznanila kako bi Rusija trebala anektirati Donbas (Medalinskas, 2021).

Fotografija 1. Na plakatu je napisano “Zajednički zadaci – jedan cilj”, aludirajući na cjelovitost Luhanske oblasti kao dijela LNR-a

Autorova fotografija.

godine zapravo su bili samo najava onoga što će uslijediti idućih nekoliko mjeseci u smislu političke i ekonomske integracije Donbasa s Rusijom, a što je bilo u potpunosti suprotnosti s onim što je dogovoreno sporazumima iz Minska.

5. Političke institucije LNR-a – privid ili realnost politike u izolaciji?

U ratnim okolnostima 2015. godine održani su i prvi izbori, na kojima je pobijedio Igor Plotnjicki, koji je vladao do 2017. godine kada je svrgnut u državnom udaru. Prve faze rata u Donbasu obilježio je kaos paravojski na separatističkoj strani u kojemu su razne skupine kontrolirale različita područja. Proces konsolidiranja vojnih i političkih struktura nije tekao mirno, već je bio praćen likvidacijama pojedinaca i grupnim sukobima. U postizbornom razdoblju 2015. godine, nastavno na eliminaciju kozačkih zapovjednika, uslijedio je sukob između dva glavna tabora. Takozvani tabor *silovika*, na čelu s Igorom Kornetom (ministar unutarnjih poslova) i Leonjidom Pasečnikom (tadašnji ministar državne sigurnosti),¹⁴ sukobio se s Igorom Plotnjickim i njegovim tzv. taborom političara. Sukob je eskalirao u studenom 2017. godine¹⁵ kada su snage sigurnosti pod Igorom Kornetom blokirale zgrade vlasti i

¹⁴ Pored termina *siloviki* za Kornetovu i Pasečnikovu skupinu često se upotrebljavao naziv stahanovska grupa.

¹⁵ Prvi, navodni pokušaj državnog udara dogodio se u kolovozu 2016. godine kada se Plotnjicki obračunao sa svojim suparnicima Aleksejem Karjakinom, Genadijem Cipkalovom i Vitalijem

uhitile niz pojedinaca bliskih Plotnjickom. Pritom snage Ministarstava unutarnjih poslova i državne sigurnosti nisu djelovale same, već su im u pomoć pristigle i snage sigurnosti iz Donecka.¹⁶ Vojska odnosno Luganska narodna milicija nije djelovala, što ukazuje na slaganje s takvim aktivnostima koje su, očito je, bile sustavno planirane. Za razliku od mnogih drugih vođa pobune iz ranih faza rata, Plotnjicki nije likvidiran, već je napustio Lugansk (navodno zbog zdravstvenih razloga) i ubrzo se pojavio u Rusiji. Iako o tome ne možemo govoriti sa sigurnošću, prema mnogim neslužbenim navodima takav rasplet događaja odnosno smjena vlasti posljedica je sukoba na višim razinama oko kontrole separatističkih entiteta između Vladislava Surkova, savjetnika Vladimira Putina koji je podupirao Plotnjickog, te struktura službi sigurnosti. Tome treba pridodati razne optužbe na račun Plotnjickog za sustavnu korupciju i kaotično stanje vlasti. Na tom tragu, autor je stava da je pad Plotnjickog rezultanta odnosno suma svih navedenih faktora. Plotnjicki nije bio u stanju uvesti red u separatističke strukture, što je rezultiralo time da je Moskva barem prešutno odobrila državni udar i smjenu vlasti.

Poraz Plotnjickog označio je početak ere unipolarnosti *silovika* u pogledu držanja političke moći. Posljednji korak u učvršćivanju i centralizaciji političke moći poduzet je tijekom izbora 2018. kada je Pasečnik kao kandidat stranke Mir Lugansku pobijedio na izborima (*Пасечник побеждает на выборах...*, 2018), dok je Igor Kornet ponovno postao ministar unutarnjih poslova.¹⁷ Privid legitimnosti izbora vlasti su pokušale stvoriti dovođenjem pojedinaca kao stranih promatrača koji su na organiziranim postizbornim konferencijama potvrđivali regularnost izbora (*Наблюдатели подтвердили легитимность...*, 2018). Kao što je Pasečnik izjavio 2018. godine, političko vodstvo LNR-a se sada, nakon godina turbulencija, moglo usredotočiti na procese izgradnje nacionalne države, definirane petogodišnjim političkim i gospodarskim planom *Naš izbor* (*“Наш выбор”: Пасечник*

Kiselevom. Nakon što je priznao da je planirao državni udar, Cipkalov je počinio samoubojstvo pod sumnjivim okolnostima koje je Karjakin opisao kao lažirano. Kiselev i Karjakin pobjegli su u Rusiju, ali su se poslije, sa smjenom vlasti, vratili u LNR.

¹⁶ Promatračka misija OESS-a (OSCE SMM Ukraine, 2017) zabilježila je 21. studenog 2017. godine konvoj snaga sigurnosti koji je došao iz područja DNR-a u LNR. Kao dio konvoja uočeno je oko 50 naoružanih pojedinaca s “fantomkama” te bijelim trakama na rukavima. Isti je dan na ulicama oko zgrade Ministarstva unutarnjih poslova uočeno 150 naoružanih pojedinaca te nekoliko oklopnih vozila. Istovremeno je u hotelima u kojima je bilo smješteno osoblje OESS-a nestao radijski i televizijski signal.

¹⁷ U isto vrijeme Aleksandr Basov, bivši Pasečnikov zamjenik u Ministarstvu državne sigurnosti, imenovan je ministrom željeznice i prometa, što je vrlo važna funkcija u kontekstu industrijskog i gospodarskog razvoja. Pasečnikov bivši položaj dodijeljen je Anatoliju Antonovu koji je prethodno bio zamjenik ministra obrane u DNR-u. Prema ukrajinskim navodima, radilo se za pravo o Rašidu Sadjikovu, pukovniku FSB-a (*How Russia controls occupied Donbas?*, 2021).

представил..., 2018).¹⁸ Plan razvoja, kao i svaki drugi aspekt političkog funkcioniranja LNR-a bio je uvjetovan ukrajinskom blokadom i izolacijom međunarodne zajednice, ali uz ključnu potporu Ruske Federacije.

Pored toga što je koncem 2017. godine završena borba između različitih skupina, što je označilo početak konsolidacije vlasti, iste su se godine za LNR dogodile značajne promjene na vanjskopolitičkom planu. Iako je rat trajao od 2014. godine, između Ukrajine i separatističkih područja i dalje se odvijala trgovina ugljenom.¹⁹ Ukrajina je u travnju 2017. godine uvela potpunu blokadu separatističkih područja, dok je bankovna blokada provedena još u studenom 2014. godine, nakon čega je LNR uveo multivalutni sistem (*ЛНР переходит на мультивалютную систему...*, 2015). Ključan faktor u ovom kao i u svakom drugom periodu postojanja LNR-a bila je kontrola granice s Rusijom koja je separatiste opskrbljivala naftom, plinom, strujom, gotovim novcem i humanitarnim potrepštinama te omogućavala prijevoz industrijskih proizvoda svojom željeznicom. Kako bi pronašao put do vanjskog tržišta, LNR se okrenuo Južnoj Osetiji, svom prvom partneru i najbližem suradniku nakon DNR-a. Za razliku od LNR-a, koji nije bio priznat ni od jedne druge države, Južnu Osetiju priznale su četiri države članice UN-a.²⁰ Upravo je posredstvom tvrtke Vnještorgservis²¹ (VTS) koja je bila registrirana u Južnoj Osetiji LNR uspijevaio posredno, ali ilegalno prodavati ugljen, metal i druge proizvode i tako zaobići ukrajinsku blokadu. Upravljanje VTS-om povezivalo se sa Sergejem Kurčenkom, pomoćnikom Viktora Janukoviča, dok su mnoga medijska istraživanja ukazivala na to da je na čelu VTS-a bio Vladislav Paškov, bivši guverner ruske regije Irkutsk (Gricius, 2019).

Nastavno na uvođenje blokade, točnije u rujnu 2017. godine, uspostavljeno je i Ministarstvo vanjskih poslova LNR-a na čelu s Vladislavom Deinegom (*Дейнего в статусе и.о. главы МИД...*, 2017). Kao što je tadašnji glavar LNR-a Igor Plotnjicki bio najavio, svrha je uspostavljanja ministarstva razvijanje veće suradnje s drugim nepriznatim državama u okruženju kao što su Abhazija, Južna Osetija, Republika Astrakh i Pridnjestrovska Moldavska Republika, odnosno formiranje Saveza nepriznatih država (*Игорь Плотницкий...*, 2017). To je bio realitet vanjskih poslova političkog entiteta bez ikakvog međunarodnog priznanja osim onog Južne Osetije (*South Ossetia Recognizes...*, 2014).

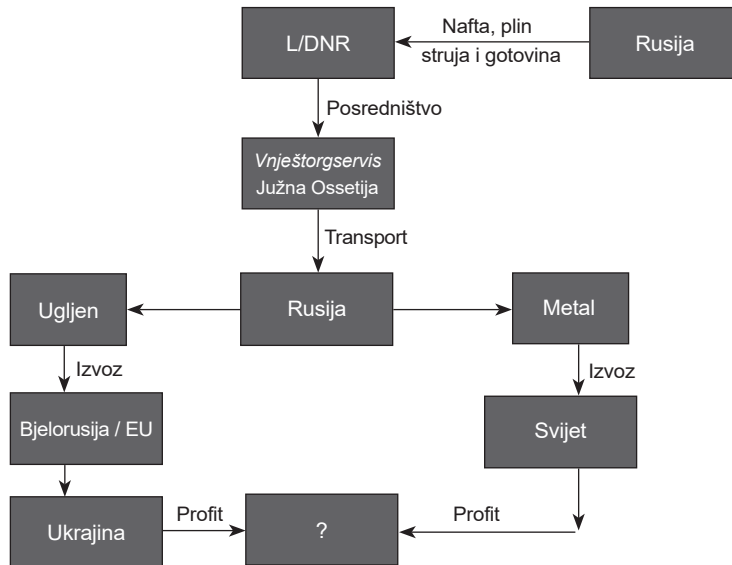
¹⁸ Plan predviđa izgradnju snažne i nezavisne republike unutar jedinstvenog političkog, kulturnog, ekonomskog i sigurnosnog civilizacijskog prostora s Ruskom Federacijom ("Наш выбор": Пасечник представил..., 2018).

¹⁹ Detaljno o industriji ugljena u Donbasu i ekonomskim politikama dvaju separatističkih entiteta vidi u: Burazin, Rajšič i Bilandžić (2024).

²⁰ Venezuela, Ruska Federacija, Nauru i Nikaragva.

²¹ Doslovan prijevod s ruskog bio bi vanjski trgovinski servis ili servis za vanjsku trgovinu.

Shematski prikaz 1. Struktura izvoza ugljena i drugih proizvoda posredstvom tvrtke Vnještorgservis registrirane u Južnoj Osetiji

Shematski prikaz napravljen na temelju detaljnije analize prikazane u Burazin, Bilandžić i Rajšić (2024).

Kada je riječ o promicanju ideje međunarodne potpore koja je u suprotnosti s realnošću izolacije, separatističke vlasti su se u javnosti ekstenzivno koristile institucijama tzv. kulturnih centara, što bi se moglo smjestiti u okvire kulturne diplomacije. Možda najpoznatiji kulturni centri bili su u Italiji (Cristiani, 2020) i Francuskoj, ali i u drugim državama, primjerice u DR Kongu (*Общественник из Конго в День Республики...*, 2018). Na isti su način neslužbeni kulturni centri drugih država bili otvarani u Luhansku, primjerice srpski kulturni centar Miloš Crnjanski i češki kulturni centar Fučik (*Сербский культурный центр при ЛНУ...*, 2018), koji su otvoreni pri Sveučilištu Vladimira Dahla (*ibid.*).²²

Separatističke republike imale su posebno razvijen odnos s vlastima na Krimu. Jedan od primjera suradnje jest Sporazum o međuparlamentarnoj suradnji između

²² Valja spomenuti i to da su predstavnici vlasti nerijetko sudjelovali u konferencijama koje su održavane u Siriji (*Делегация ЛНР посетила с рабочим визитом...*, 2021), koja je bila među prvim državama koje su priznale neovisnost LNR-a u lipnju 2022. godine (*Syria makes decision to recognize LPR, DPR...*, 2022). Iako to nisu bili službeni posjeti, bili su jedini posjeti drugoj međunarodno priznatoj državi poslije Rusije.

Krimea, DNR-a i LNR-a koji je potpisan u siječnju 2019. godine (*Парламенты ЛНР, ДНР и Республики Крым подписали соглашение...*, 2019) u svrhu razvoja ekonomske suradnje. No LNR nije bio u potpunosti izoliran u tom smislu. Strani posjetitelji dolazili su u LNR i podržavali separatističke vlasti još od početka sukoba. Pritom se posebno ističu dužnosnici njemačke stranke Alternative für Deutschland (AfD) kao što je Gunar Linderman koji je često posjećivao Luhansk, što bi bilo popraćeno medijskim konferencijama i javnim događanjima (*Гости из Германии пытаются прорват...*, 2020; *German right-wing populists from AfD...*, 2020).

Iako Rusija nije priznavala LNR i DNR, postojala je institucionalna suradnja koja se najvećim dijelom odvijala preko tzv. Odbora za integraciju Rusija-Donbas, dok je u godinama pred invaziju provedena postupna ekonomska, politička i društvena integracija separatističkih područja (Burazin, Rajšić i Bilandžić, 2024). Odbor je, kako je službeno objavljeno, organiziran kao društvena struktura sastavljena dijelom od predstavnika ruske Državne dume, a cilj mu je poticanje kulturne, humanitarne i društvene integracije Donbasa i Ruske Federacije (*Интеграционный комитет “Россия – Донбасс”...*, 2017).²³ Na razini politika ekonomska integracija doživjela je vrhunac u studenom 2021. godine kada je Vladimir Putin obznanio da se tvrtkama iz separatističkih područja omogućava sudjelovanje na državnim natjecanjima pod jednakim uvjetima kao i ostalim ruskim tvrtkama (*Указ Президента Российской Федерации...*, 2021; *Грызлов: указ Путина по Донбассу...*, 2021).

Gotovo dva mjeseca prije toga, točnije u rujnu 2021. godine, održani su izbori za rusku Dumu na kojima je glasovanje omogućeno i osobama iz separatističkih područja, ali ne svima, već samo onima koje posjeduju rusku putovnicu. Dekretom iz travnja 2019., na temelju narativa o humanitarnim potrebama, Vladimir Putin omogućio je stanovnicima Donbasa da putovnicu dobiju na pojednostavljen način (*Указ об определении в гуманитарных целях категорий лиц...*, 2019). Pritom je ključna bila činjenica da osobe koje traže putovnicu ne moraju imati prijavljeno prebivalište na području Ruske Federacije. Što se tiče troška izrade putovnice, on je isprva iznosio za tamošnje prilike nemalih 3500 ruskih rubalja, a poslije su bile besplatne. Prema nekim procjenama, do kolovoza 2021. osobama iz Donbasa izdano je oko 530 000 putovnica (Burkhardt *et al.*, 2022). Ukrajina je taj postupak ocijenila protuzakonitim prema ukrajinskom ustavu, koji zabranjuje dvojno državljanstvo, te protivnim duhu Sporazuma iz Minska koji predviđa reintegraciju područja. U sigurnosnom smislu zabrinjavala je činjenica da je Ruska Federacija sličnu politiku izdavanja putovnica provodila na području Abhazije i Južne Osetije pred rat 2008., gradeći argument o pravu na intervenciju radi zaštite ruskih građana (*ibid.*). Već u

²³ Odborom predsjedja Andrej Kozenko, član ruske Dume s Krimea, koji je pored Alekseja Žuraleva iz ruske Liberalne stranke najčešće posjećivao LNR, barem u okviru javnog djelovanja.

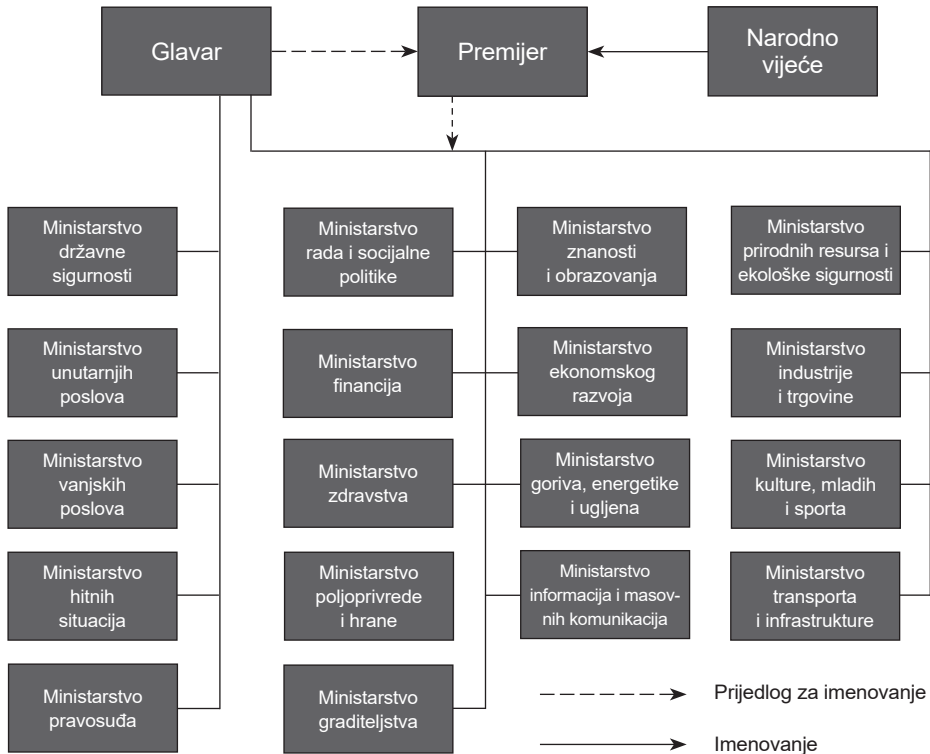
lipnju 2020. osobe koje su imale putovnicu sudjelovale su na referendumu o ustavnim promjenama u Ruskoj Federaciji, no odaziv je bio neznatan. Prema nekim procjenama, sudjelovalo je tek oko 22 000 osoba iz Donbasa (*ibid.*). Jedan od razloga male izlaznosti zasigurno je taj što su osobe trebale putovati u Rusku Federaciju kako bi iskoristile pravo glasa. Nekoliko mjeseci prije održavanja izbora 2021. ruska Vlada i separatističke vlasti poduzele su nekoliko koraka koji su bili usmjereni na olakšavanje i stimuliranje glasovanja osobama iz L/DNR-a. U svibnju 2021. Izborna komisija Ruske Federacije objavila je kako će se prvi put na izborima moći glasovati posredno, elektroničkim putem, a jedna od izbornih jedinica gdje se moglo glasovati na taj način bila je i Rostovska oblast, na samoj granici s Donbasom (*ЦИК выбрал регионы для электронного...*, 2021). Da bi glasale elektroničkim putem, osobe koje su imale rusku putovnicu morale su dobiti i tzv. SNILS (rus. *Strahovoj nomer individual'nogo licevogo sčjota*). Već u lipnju 2021. separatističke vlasti najavile su da će proces izdavanja SNILS-a (*Миграционная служба МВД...*, 2021) biti pojednostavljen, odnosno da osoba neće morati putovati u Rusiju kako bi predala zahtjev za izdavanje SNILS-a, već će to moći učiniti u mjesnom migracijskom uredu (*Подразделения миграционной службы МВД ЛНР...*, 2021). Kao dio napora separatističkih vlasti,²⁴ diljem dviju republika otvoreni su tzv. informacijski centri koji su olakšavali proces upoznavanja s procedurom i prijave putem ruskog državnog sustava *gosuslugi.ru*. Ti informacijski centri već su za dva mjeseca postali izborna mjesta gdje su osobe mogle doći i glasati elektroničkim putem. Rusija nikada nije otvorila glasačka mjesta, ali su mjesne vlasti posredstvom informacijskih centara zapravo provele glasanje. Elektronički i posredno, izbori su provedeni i na području Donbasa: sveukupno je glasalo oko 200 000 osoba, od kojih tri četvrtine elektroničkim putem (Burkhardt *et al.*, 2022).

6. Trodioba vlasti

Tijekom osam godina postojanja političko vodstvo LNR-a izgradilo je cjelovit sustav državnih institucija u sve tri grane vlasti: izvršnoj, zakonodavnoj i sudskoj. Narodno vijeće služi kao parlament i najviše je zakonodavno tijelo koje se sastoji od zastupnika izabranih na petogodišnji mandat. Glavar LNR-a najviši je dužnosnik koji služi kao vrhovni zapovjednik oružanih snaga i šef izvršne vlasti i koji se bira neposredno na izborima (*Закон "О выборах Главы Луганской Народной Республики"*, 2014). Glavar imenuje ministre državne sigurnosti, unutarnjih po-

²⁴ Separatističke vlasti ulagale su znatne napore da se što veći broj ljudi prijavi za izdavanje SNILS-a i da glasa na izborima. Kao dio politike motiviranja, vlasti su ekstenzivnom kampanjom propagirale razne benefite koje to donosi, uglavnom ekonomske prirode. Kampanja nije obuhvaćala samo javne objave, već i slanje SMS poruka, pri čemu postoje navodi kako su zaposlenici pri institucijama zapravo bili prisiljeni to činiti.

Shematski prikaz 2. Struktura odnosa izvršnih i zakonodavnih institucija LNR-a

Shematski prikaz je autorski rad koji je napravljen na temelju zakonâ LNR-a obrađenih i prikazanih u tekstu.

slova, izvanrednih situacija, vanjskih poslova i pravosuđa te šefove Narodne policije i lokalnih uprava. Ostale ministre također imenuje glavara, ali na preporuku premijera. Premijer predsjedava Vijećem ministara koje se sastoji od 18 ministarstava i dva odbora, a imenuje ga Narodno vijeće na prijedlog glavara (*Zakon "O Pravительстве Луганской Народной Республики"*, 2019). Imenovani premijer predlaže svog zamjenika uz suglasnost glavara LNR-a. Glavara također ima pravo smijeniti premijera i predsjedati vladinim sastancima koji se tiču pitanja sigurnosti i vanjske politike.

U skladu sa Zakonom o pravosudnom sustavu postoje tri suda na republičkoj razini: Vrhovni sud, Arbitražni sud i Vojni sud (*Zakon "O судейной системе"*, 2015). Od posebne je važnosti za razvoj u ovom smjeru bila uspostava Vrhovnog suda. Leonjid Pasečnik je 16. kolovoza 2018. godine potpisao dekret o formira-

nju Vrhovnog suda koji je konačno osnovan 28. kolovoza (*Пасечник поручил приступити...*, 2018).²⁵ U prosincu 2018. godine novoosnovani Vrhovni sud naložio je sudovima opće nadležnosti prihvaćanje i procesuiranje građanskih predmeta (*Верховный Суд поручил судам ЛНР...*, 2018). Pojava drugostupanjskog suda značila je razrađenost pravosudnog sustava i stoga je osnivanje Vrhovnog suda kao posljednjeg žalbenog suda bila važna prekretnica u izgradnji državnih struktura LNR-a.

7. Formiranje društvenog i nacionalnog identiteta

Vlasti su ulagale značajne napore u izgradnju društvenog i nacionalnog identiteta. Gotovo svaka iole značajnija politička odluka bila je praćena dobro osmišljenim i koordiniranim izjavama javnih osoba koje su se prenosile putem službenih informacijskih kanala, velikih plakata, javnih manifestacija i drugih oblika skupova. Separatističke vlasti su rat u Donbasu smatrale i prikazivale kao građanski rat odnosno borbu naroda u Donbasu protiv opresivne “neonacističke” vlasti u Kijivu koja je ustanovljena nelegalnim putem odnosno državnim udarom (*Доктрина «Русский Донбасс»*, n.d.). LNR je proglašen krajem travnja 2014. godine, svega nekoliko dana prije obilježavanja Dana pobjede nad nacizmom. Sjećanja na Drugi svjetski rat i borbe u regiji imala su posebno značenje u javnim politikama i diskursima vlasti.²⁶ Često bi se na kontrolnim punktovima na prijelazima za civile na istom jarbolu znale nalaziti tri zastave: Sovjetskog Saveza, Luganske Narodne Republike te kozačka zastava s likom Isusa Krista odnosno Veronikina rupca. Posebno se ističe obilježavanje petogodišnjice postojanja LNR-a u proljeće 2019.²⁷ godine kada je provedena kampanja komemoriranja događaja iz 2014. godine koja je završena vojnom paradom na Dan pobjede 9. svibnja.²⁸

Vlasti su isto tako ulagale značajne napore da podsjetu na stradavanja i stalno stanje ugroze. Primjerice, u parku u centru grada Luganska postavljena je ploča s tekstom: *Ako ti je domovina u duši, čast ti je ustati u njezinu obranu*. Na tom tragu,

²⁵ Dana 31. kolovoza 2018. godine Pasečnik je imenovao Svetlanu Trifanovu predsjednicom Vrhovnog suda i odabrao njezinih pet zamjenika (*Указ главы ЛНР о назначении Светланы Трифановой...*, 2019).

²⁶ Za vizualni prikaz miješanja simbola iz Drugog svjetskog rata i obilježja LNR-a na obilježavanju dana oslobođenja Luganska vidi u: Мир Луганщине (2020).

²⁷ Kako je izgledalo obilježavanje dana zauzimanja zgrada SSU-a vidi u: Мир Луганщине (2019a).

²⁸ Kao dio revitalizacije sjećanja na vremena Sovjetskog Saveza Pasečnik je donio dekret prema kojemu se za vrijeme komemoracija bitnih događaja grad Luhansk službeno zove Vorosilovgrad, prema političaru i generalu Klimentu Vorosilovu, što je bilo službeno ime grada od 1935. do 1970. godine.

Fotografija 2. Lijevo: Spomenik ratu u centru Luhanska. Desno: Grafit na ulici u Luhansku koji borbu smješta u kontekst Ratova zvijezda u kojima su separatisti u bojama pobunjenika, a Ukrajina u bojama Imperija

Autorova fotografija.

Leonjid Pasečnik dekretom je ustanovio Dan žrtava ukrajinske agresije koji se obilježava 14. travnja (*Руководство ЛНР почтило память жителей Луганска...*, 2019). Na ulicama su se mogli vidjeti murali i grafiti koji su sukob smještali u kontekst popkulture, primjerice *Ratova zvijezda* i *Igara gladi*, pri čemu su glavnim negativcima proglašavali vlasti u Kijivu.

Za sve vrijeme postojanja na snazi je bio policijski sat tijekom kojeg je bilo zabranjeno svako kretanje na ulici između 22 sata i 5 sati, a perspektiva stalne ugroze ujedno je bila opravdanje za sve oblike represije i za prikrivanje društvenog nezadovoljstva. Svi mediji bili su pod kontrolom, naročito nakon osnivanja državne tvrtke LuhanMedia koja je upravljala s nekoliko medijskih kuća (*Медиахолдинг "Луганьмедиа" начал работу...*, 2021). Premda nije bilo mnogo prostora za iskazivanje nezadovoljstava, jedan je događaj iz 2020. godine ipak potaknuo društveni aktivizam. Nakon mjeseci rada bez plaće, radnici u nekoliko većih rudnika započeli su prosvjede, koji su se neočekivano nastavili danima. Separatističke vlasti te su pro-

svjede isprva ignorirale,²⁹ potom su ih opisivale kao subverzivnu aktivnost ukrajinskih službi sigurnosti, a na koncu su ipak priznale da radnici nisu dobivali plaću.³⁰

U izgradnji društvenog identiteta vlasti su se u sklopu svojih javnih politika uvelike oslanjale na organizacije društvenog karaktera koje su bile izravno podređene ili državnim strukturama ili političkim strankama. Cijeli sektor civilnog društva strukturiran je na principu od vlade organiziranih nevladinih organizacija (*governmentally organized non-governmental organization*, GONGO). Prije svega, u lipnju i srpnju 2018. godine lokalne vlasti obušile su se na civilno društvo i ukinule oko 120 postojećih nevladinih organizacija. Da bi ispunile nastalu prazninu, angažirale su se u osnivanju društvenih organizacija po principu *top-down*, odnosno povezivale su ih sa srodnim državnim institucijama, slijedeći u mnogim slučajevima rusku praksu. Značajne organizacije tog tipa bile su Građanska komora³¹ (rus. *Obšestvenaja palata*) i Parlament mladih.

Osim Parlamenta mladih, vlasti LNR-a poticale su formiranje i drugih omladinskih organizacija, od kojih mnoge imaju izrazita militaristička obilježja, što navodi na zaključak da su vlasti provodile militarizaciju društva. Najzvučnije od tih organizacija su Mlada garda (rus. *Molodaja Gvardija*)³², Družina, Dobrovoljac³³ i Naši. Te su organizacije na različite načine povezane s političkim strankama i institucijama republike i uvelike su preslika istoimenih organizacija u Rusiji.³⁴ Dok je Mlada garda (*Junarmija*) osnovana kao dio uprave Narodne milicije odnosno vojske, ostale organizacije mladih dio su političke stranke Mir Lugansku.

Jezik je, osim što je jedan od ključnih elemenata rusko-ukrajinskog sukoba, odigrao bitnu ulogu u identitetskoj politici republike. U doktrini Ruski Donbas

²⁹ Nedugo potom pojavile su se videosnimke prosvjednika koje su kružile društvenim mrežama, pa se nije moglo prikriti pravo stanje stvari. Taj je prosvjed bio jedinstven u kratkoj političkoj povijesti LNR-a jer prije toga nije bilo zabilježenih dužih prosvjeda građana.

³⁰ To je objavljeno usporedno s velikom reorganizacijom industrije ugljena u kojoj su vlasti, nakon što su godinama hvalile djelovanje VTS-a, ipak bile primorane priznati korupcijski karakter takvog upravljanja industrijom.

³¹ Također se može prevesti kao društvena ili javna komora. Članovi komore biraju se između postojećih predstavnika republike i stanovnika koji su prošli natječajni proces. Kako ju je Pasečnik opisao, Građanska komora "služi kao sustav preko kojeg javnost pruža povratne informacije vladi kako bi ona mogla učinkovitije uzimati u obzir potrebe i interese stanovnika prilikom oblikovanja i provedbe državne politike".

³² Mlada garda ima poseban značaj kao povijesna organizacija mladih koji su se organizirali u gradu Krasnodonu (Sorokinu) (također u Luhanskoj oblasti) za vrijeme njemačke okupacije i vršili čino ve sabotaze.

³³ O tome kako izgleda djelovanje organizacije Dobrovoljac, naročito u okvirima militarizacije mladih, vidi u: Мир Луганщине (2019b, 18. studenog).

³⁴ Uniforme Junarmije identične su ruskim uniformama.

specificirano je da je upravo ruski jezik temelj mentaliteta i identiteta stanovnika Donbasa, dok je nastanak LNR-a rezultat otpora naroda sustavnom uništavanju ruskog jezika i kulture od strane vlasti u Kijivu (*Доктрина «Русский Донбасс», n.d.*). Naglašava se kako je cilj neprijatelja bio uništavanje ruskog jezika, ne kao sredstva komunikacije, već kao ključnog određenja njihovog identiteta. To je bio narativ separatističkih dužnosnika u javnim nastupima ne samo od 2021. godine već za čitavo vrijeme postojanja, dok se odnos spram ukrajinskog jezika na razinama politika mijenjao. Prema prvom ustavu, službeni jezici u LNR-u bili su ruski i ukrajinski, ali se to s vremenom promijenilo. Dana 3. lipnja 2020., uoči Dana ruskog jezika, Pasečnik je usvojio zakon kojim se mijenja ustav i kojim se ruskom jeziku daje status jedinog službenog jezika (*Пасечник подписал закон, определяющий русский язык..., 2020*). Pokušaj LNR-a da se distancira od Ukrajine dodatno je pojačan isključivanjem ukrajinskog jezika iz osnovnog kurikulumata (*Минобразования ЛНР исключило украинский язык..., 2020*).³⁵ Teško je egzaktно govoriti o tome kako su politike vlasti i sukob utjecali na upotrebu ukrajinskog jezika u društvu.³⁶

8. Zaključak

Tijekom svojeg postojanja (2014-2022) LNR je ovladao okvirno trećinom područja Luhanske oblasti te većinom većih gradova i industrijski važnih središta. Prve tri godine rata i postojanja LNR-a obilježila je borba različitih skupina, zbog koje središnje vlasti, naročito u najranijim fazama, nisu imale kontrolu nad čitavim područjem, no s vremenom je došlo do centralizacije struktura vlasti i razvoja institucija. U promjenjivim okolnostima LNR je izgradio niz društveno-političkih institucija, a za sve vrijeme vladanja separatističke vlasti provodile su politiku potpune društvene kontrole, ukidajući postojeće društvene organizacije i osnivajući svoje, koje su bile

³⁵ Prema navodima ukrajinskih medija, stanovnici koji su živjeli u separatističkim područjima nisu negodovali zbog takvih aktivnosti prvenstveno iz straha (Coynash, 2020).

³⁶ U mjestu Obozne, pored same kontaktne linije, nalazi se i mala mjesna knjižnica s knjigama na ukrajinskom i ruskom jeziku, koju je autor imao priliku posjetiti. Iako se to ne može smatrati dokazom da je u čitavom društvu postojala tolerancija spram ukrajinskog jezika, u razgovoru s knjižničarkom autor je stekao dojam da je barem u ovom naselju to bio slučaj. Specifičan je slučaj lik i djelo Tarasa Ševčenka, oca ukrajinske književnosti, koji je pisao na ruskom i ukrajinskom jeziku. Unatoč važnosti koju ima za ukrajinski jezik, u području Luhanska postojali su njegov spomenik i njegova ulica, kojoj ime nije bilo promijenjeno. To, s druge strane, nije bio slučaj s pedagoškim fakultetom. Do 2016. godine, uz nekoliko promjena, fakultet je nosio ime Državna obrazovna ustanova visokog stručnog obrazovanja "Lugansko nacionalno sveučilište Tarasa Ševčenka". Službeni puni naziv promijenjen je 2020. godine i ime Tarasa Ševčenka je izbačeno, pa on sada glasi: Državna obrazovna ustanova visokog obrazovanja Luganske Narodne Republike "Lugansko državno pedagoško sveučilište" (*Сведения об образовательной организации..., n.d.*).

instrumentalizirane na razne načine. Bitan su faktor bile i diskurzivne politike koje su bile smještene u okvire građanskog rata protiv “neonacističkih” vlasti, evocirajući pritom sjećanja na borbe u Drugom svjetskom ratu i stvarajući atmosferu stalne ugroze od strane Ukrajine. Nastanak, održavanje i nestanak LNR-a ovisili su o ruskoj vojnoj i materijalnoj pomoći i on je kao takav imao određenu, ali ne većinsku potporu stanovništva u Luhanskoj oblasti. Taj element ekstenzivnosti utjecaja odnosno kontrole iz Ruske Federacije nadovezuje se na dvojbeni element ekstenzivnosti društvene potpore jer analizirani slučaj smješta u okvire rasprave o razlikama između *de facto* države i marionetske države. Međunarodna zajednica u svakoj se fazi aktivno bavila sukobom u Donbasu poduzimajući niz diplomatskih aktivnosti, a razvoj događaja na terenu u periodu stabilizacije ukazivao je na mogućnost približavanja zaraćenih strana. No ta su nastojanja prekinuta ruskom invazijom 2022. godine, kada je LNR postao dijelom Ruske Federacije, kojoj su prethodili procesi ekonomske i političke integracije.

Autor se rusko-ukrajinskim sukobom bavi 12 godina, od kojih je četiri proveo u separatističkom dijelu Luhanska. Iz toga ujedno proizlaze vrijednost i originalnost ovoga rada, koje se mogu razmatrati u različitim okvirima. Na teorijskoj i metodološkoj razini studije *de facto* država relativno su nova pojava kojoj, između ostalog, nedostaje više studija slučaja s terenskim istraživanjima na temelju kojih bi se razvijali teorijski koncepti i održavale rasprave. Upravo je u tome prvi doprinos ovoga rada. Luganska Narodna Republika svojevrsna je nepoznanica svim čitateljima i analitičarima koji se bave ovom tematikom, i to stoga što nema dovoljno detaljnih i ekstenzivnih istraživanja koja bi taj entitet približila javnosti. Razlog je tome prvenstveno njezina izoliranost, ali i činjenica da je ona kao subjekt dio rusko-ukrajinskog sukoba i rata koji još uvijek traje. Dakle, radi se o relativno recentnom fenomenu kojim će se istraživači još baviti u budućnosti, pri čemu im ovaj rad svakako može poslužiti. Iz činjenice postojanosti sukoba također proizlazi problematika nepristranosti u smislu interpretacije situacije i razumijevanja stanja stvari na terenu. Autor je nepristrano pristupao analizi fenomena, svjestan kompleksnosti razmatrane problematike i osjećajući posebnu odgovornost da situaciju na terenu prikaže što objektivnije. Većina citirane literature izvorni su dokumenti, analizirani na ruskom jeziku, ali se autor koristio i studijama koje pokrivaju tematiku separatističkih područja u Donbasu. Većina njih tom se tematikom bavi u okvirima rusko-ukrajinskog sukoba na općenitijoj razini, ali postoje i radovi koji se bave specifičnim pitanjima, kao što su ekonomske politike separatističkih entiteta i sl. Naravno, ovo nije jedini rad koji se bavi društveno-političkom situacijom u Luganskoj Narodnoj Republici, ali je, prema autorovim saznanjima, prvi koji je utemeljen na dugogodišnjem terenskom istraživanju i koji je teorijski i metodološki smješten unutar koncepta *de facto* država.

LITERATURA

- Arel, D. i Driscoll, J. (2023) *Ukraine's Unnamed War*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Arutunyan, A. (2022) *Hybrid Warriors – Proxies, Free Lancers and Moscow's Struggle for Ukraine*. Kindle. Hurst.
- Barbanov, M. (2015) "Viewing the Action in Ukraine From the Kremlin's Windows" u C. Howard i R. Pukhov (ur.) *Brothers Armed: Military Aspects of the Crisis in Ukraine*. Kindle. East View Press.
- Bečić, J. (2013) "Etnička, građanska ili pluralna nacija? Hrvatski nacionalni koncept u prva dva desetljeća neovisnosti", *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, 45 (1), str. 203-219. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/116757> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Brekalo, M. (2022) *Paradržava Republika Srpska Krajina*. Osijek: Svijetla grada.
- Burazin, I. (2024) *Hamis, Novorusija i IRA – Terorizam kao pokret?*. Zagreb: Despot Infinitus.
- Burazin, I., Rajšić, T. i Bilandžić, M. (2024) "Ekonomске politike separatističkog Donbasa: od interakcije do separacije", *Poslovna izvrsnost*, 18 (2), str. 81-107. Dostupno na: <https://doi.org/10.22598/pi-be/2024.18.2.81> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Burkhardt, F., Rabinovych, M., Wittke, C. i Bescotti, E. (2022) *Passportization, Diminished Citizenship Rights, and the Donbas Vote in Russia's 2021 Duma Elections* (TCUP Report). Cambridge: Harvard University, Ukrainian Research Institute, Temerty Contemporary Ukraine Program. Dostupno na: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-76864-5> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Caspersen, N. (2012) *Unrecognized States*. Cambridge: Polity.
- Caspersen, N. (2017) "Making Peace with De Facto States" u Riegl, M. i Doboš, B. (ur.) *Unrecognized States and Secession in the 21st Century*. Cham: Springer, str. 26-47. Dostupno na: https://doi.org/10.1007/978-3-319-56913-0_2 (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Convention on Rights and Duties of States adopted by the Seventh International Conference of American States (1934) Dostupno na: <https://treaties.un.org/pages/showdetails.aspx?objid=0800000280166aef> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Coynash, H. (2020) *Ukrainian language removed from schools in Russian proxy Luhansk 'republic'*. KHPG. Dostupno na: <https://khpg.org/en/1591317237> (pristupljeno: 6. lipnja 2025.).
- Cristiani, D. (2020) "Italy-Ukraine Relations: Signs of Improvement, but No Breakthrough", *The Jamestown Foundation*. Dostupno na: <https://jamestown.org/program/italy-ukraine-relations-signs-of-improvement-but-no-breakthrough/> (pristupljeno: 2. veljače 2025.).

- Cvrtila, V. (2000) "Dekonstrukcija geopolitičkog poretka na primjeru pseudodržava", *Politička misao*, 37 (2), str. 85-88. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/27140> (pristupljeno: 4. srpnja 2025.).
- Duggal, H. (2022) "Infographic: Military capabilities of Russia and Ukraine", *Al Jazeera Infographic*. Dostupno na: <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/25/infographic-military-capabilities-of-russia-and-ukraine-interactive> (pristupljeno: 10. veljače 2025.).
- Florea, A. (2014) "De Facto States in International Politics (1945–2011): A New Data Set", *International Interactions*, 40 (5), str. 788-811. Dostupno na: <https://doi.org/10.1080/03050629.2014.915543> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- German right-wing populists from AfD visit Russia-occupied Luhansk (Photo) (2020) *UNIAN*. Dostupno na: <https://www.unian.info/war/10859996-german-right-wing-populists-from-afd-visit-russia-occupied-luhansk-photo.html> (pristupljeno: 4. veljače 2025.).
- Gricius, G. (2019) "Corrupting or Stabilizing: The Political Economy of Corruption in Donbas's 'People's Republics'", *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*, 5, str. 37-57. Dostupno na: <https://doi.org/10.18523/kmlpj189980.2019-5.37-57> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- How Russia controls occupied Donbas? (2021) *Ukrinform*. Dostupno na: <https://www.ukrinform.net/rubric-politics/3182285-how-russia-controls-occupied-donbas.html> (pristupljeno: 3. veljače 2025.).
- Institute for Cultural Diplomacy (n.d.) *What is cultural diplomacy? What is soft power?*. Dostupno na: https://www.culturaldiplomacy.org/index.php?en_culturaldiplomacy (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Jackson, R. (1990) *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kofman, M., Migacheva, K., Nichiporuk, B., Radin, A., Tkacheva, O. i Oberholtzer, J. (2017) *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*. Santa Monica: RAND Corporation. Dostupno na: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1498.html (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Kolossov, V. i O'Loughlin, J. (1998) "Pseudo-States as Harbingers of a new geopolitics: The example of the trans-dniester Moldovan republic (TMR)", *Geopolitics*, 3 (1), str. 151-176. Dostupno na: <https://doi.org/10.1080/14650049808407612> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Kolstø, P. (2006) "The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States", *Journal of Peace Research*, 43 (6), str. 723-740. Dostupno na: <https://doi.org/10.1177/0022343306068102> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Kolstø, P. i Paukovic, D. (2013) "The Short and Brutish Life of Republika Srpska Krajina: Failure of a De Facto State", *Ethnopolitics*, 13 (4), str. 309-327. Dostupno na: <https://doi.org/10.1080/17449057.2013.864805> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).

- Kosienkowski, M. (2022) "Four Problems of De Facto State Studies: A Central European Perspective", *Polish Political Science Yearbook*, str. 41-53. Dostupno na: [10.15804/ppsy202244](https://doi.org/10.15804/ppsy202244). (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Kuromiya, H. (2002) *Freedom and terror in the Donbas*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kuromiya, H. (2008) "The Donbas – The Last Frontier of Europe?" u O. Schmidtke i S. Yekelchik (ur.) *Europe's Last Frontier?* New York: Palgrave Macmillan, str. 97-114. Dostupno na: https://doi.org/10.1007/978-1-137-10170-9_6 (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Kursani, S. (2020) *Contested States: The Struggle for Survival and Recognition in the Post-1945 International Order*. PhD Thesis, European University Institute.
- Markedonov, S. (2022) "The Political Origins of De Facto States: Searching for Explanation Models. Interview with Laurence Broers", *Journal of International Analytics*, 13 (4), str. 11-18. Dostupno na: <https://doi.org/10.46272/2587-8476-2022-13-4-11-18> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Matveeva, A. (2018) *Through times of trouble*. Kindle. Lexington Books.
- Medalinskas, A. (2021) *Kremlin TV chief: Russia must annex east Ukraine*. Atlantic Council. Dostupno na: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/kremlin-tv-chief-russia-must-annex-east-ukraine/> (pristupljeno: 5. lipnja 2025.).
- O'Loughlin, J., Kolossov, V. i Toal, G. (2014) "Inside the post-Soviet de facto states: a comparison of attitudes in Abkhazia, Nagorny Karabakh, South Ossetia, and Transnistria", *Eurasian Geography and Economics*, 55 (5), str. 423-456. Dostupno na: <https://doi.org/10.1080/15387216.2015.1012644> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- OSCE SMM Ukraine (2017) *Latest from the OSCE Special Monitoring Mission to Ukraine (SMM), based on information received as of 19:30, 21 November 2017*. Dostupno na: <https://www.osce.org/special-monitoring-mission-to-ukraine/358186> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- OSCE SMM Ukraine (2021) *Trends and Observations*. Dostupno na: <https://www.osce.org/special-monitoring-mission-to-ukraine/511327> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Pegg, S. (1997). *On the margins: international society and the De facto state*. PhD Thesis. Vancouver: The University of British Columbia. Dostupno na: <https://open.library.ubc.ca/soa/cIRcle/collections/ubctheses/831/items/1.0088261> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Pegg, S. (2000) "The 'Taiwan of the Balkans'? The De Facto State Option for Kosovo", *Southeast European Politics*, 1 (2), str. 90-100. Dostupno na: <http://www.seep.ceu.hu/volume12/peggintro.htm> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Pegg, S. (2017) Twenty Years of de facto State Studies: Progress, Problems, and Prospects. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Dostupno na: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.516> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).

- Sanders, D. (2023) "Ukraine's third wave of military reform 2016–2022 – building a military able to defend Ukraine against the Russian invasion", *Defense & Security Analysis*, 39 (3), str. 312-328. Dostupno na: DOI: 10.1080/14751798.2023.2201017
- Sasse, G. i Lackner, A. (2019) *Attitudes and identities across the Donbas front line*. Centre for East European and International Studies. Dostupno na: <https://www.zois-berlin.de/en/press/press-releases/donbas-majority-wants-dnr/lnr-to-be-part-of-ukraine> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- South Ossetia Recognizes 'Luhansk People's Republic'* (2014) *RadioFreeLiberty*. Dostupno na: <https://www.rferl.org/a/south-ossetia-recognizes-luhansk-peoples-republic/25427651.html> (pristupljeno: 7. veljače 2025.).
- Syria makes decision to recognize LPR, DPR – Foreign Ministry* (2022) TASS. Dostupno na: <https://tass.com/world/1473371> (pristupljeno: 8. veljače 2025.).
- Tesson, C. (2022) Understanding the Normandy Format and Its Relation to the Current Standoff with Russia. *CSIS*. Dostupno na: <https://www.csis.org/analysis/understanding-normandy-format-and-its-relation-current-standoff-russia> (pristupljeno: 18. veljače 2022.).
- Timeline – EU sanctions against Russia* (n.d.) Council of the European Union. Dostupno na: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-russia/timeline-sanctions-against-russia/> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Umland, A. (n.d.) *Achievements and Limitations of the OSCE's Special Monitoring Mission to Ukraine*. SCEEUS Reports on Human Rights and Security No. 3. Dostupno na: <https://www.ui.se/forskning/centrum-for-osteuropastudier/sceeu-report/no-3-achievements-and-limitations-of-the-osces-special-monitoring-mission-to-ukraine/> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Wierzbowska-Miazga, A., Iwański, T. i Żochowski, P. (2014, 14. svibnja) "*The farce of the 'referendum' in the Donbas*". Center for Eastern Studies. Dostupno na: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2014-05-14/farce-referendum-donbas> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Yin, R. K. (2007) *Studije slučaja – dizajn i metode*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti.
- Верховный Суд поручил судам ЛНР начать прием и рассмотрение гражданских дел* (2018) *LugInfo*. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/verkhovnyi-sud-poruchil-sudam-lnr-nachat-priem-i-rassmotrenie-grazhdanskikh-del-41229/> (pristupljeno: 18. siječnja 2025.).
- ЦИК выбрал регионы для электронного голосования на осенних выборах* (2021) *Kommersant*. Dostupno na: <https://www.kommersant.ru/doc/4827146> (pristupljeno: 4. lipnja 2025.).
- Гости из Германии пытаются прорвать экономическую блокаду ЛНР – политик* (2020) *LugInfo*. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/gosti-iz-germanii-vizitami>

- v-lnr-pytayutsya-prorvat-ekonomicheskuyu-blokadu-politik-53197/ (pristupljeno: 28. siječnja 2025.).
- Грызлов: указ Путина по Донбассу – это ответ на неисполнение Киевом минских соглашений* (2021) TASS. Dostupno na: <https://tass.ru/politika/12961859> (pristupljeno: 5. lipnja 2025.).
- Дейнего в статусе и.о. главы МИД продолжит представлять ЛНР на Минских переговорах* (2017) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/deinego-v-statuse-io-glavy-mid-prodolzhit-predstavlyat-lnr-na-minskikh-peregovorakh-28213/> (pristupljeno: 15. siječnja 2025.).
- Делегация ЛНР посетила с рабочим визитом Сирийскую Арабскую Республику – МИД ЛНР* (2021) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/delegaciya-lnr-posetila-s-rabochim-vizitom-sirijskuyu-arabskuyu-respubliku-mid-lnr/> (pristupljeno: 10. siječnja 2025.).
- Доктрина «Русский Донбасс»* (n.d.) Русский Центр. Dostupno na: <https://russian-center.ru/8315-2/> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Доктрина “Русский Донбасс” не противоречит Минским соглашениям ни одним тезисом – МИД* (2021) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/doktrina-na-russkii-donbass-ne-protivorechit-minskim-soglasheniyam-ni-odnim-tezison-mid-64262/> (pristupljeno: 5. lipnja 2025.).
- Закон “О выборах Главы Луганской Народной Республики” 24-I* (2014) Народный Совет Луганской Народной Республики. Dostupno na: <https://nslnr.su/zakonodatelstvo/normativno-pravovaya-baza/905/> (pristupljeno: 28 rujna 2025.).
- Закон “О Правительстве Луганской Народной Республики 77-III* (2019) Народный Совет Луганской Народной Республики. Dostupno na: <https://nslnr.su/zakonodatelstvo/normativno-pravovaya-baza/9345/> (pristupljeno: 25. siječnja 2025.).
- Закон “О судебной системе”, 18-II* (2015) Народный Совет Луганской Народной Республики. Dostupno na: <https://nslnr.su/zakonodatelstvo/normativno-pravovaya-baza/939/> (pristupljeno: 10. veljače 2025.).
- Закон “Об обороне”* (2015) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/statements/zakon-ob-oborone-64/> (pristupljeno: 25. studenog 2024.).
- Игорь Плотницкий: «Надо создавать свое СНГ»* (2017) *Свободная Пресса*. Dostupno na: <https://svpressa.ru/politic/article/172661/> (pristupljeno: 12. veljače 2025.).
- Интеграционный комитет “Россия – Донбасс” проведет в 2017 году 500 мероприятий* (2017) TASS. Dostupno na: <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/4105701> (pristupljeno: 10. veljače 2025.).
- КИЕВСКИЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ ИНСТИТУТ СОЦИОЛОГИИ (КИИС)** (2014a) *тавлення до унітарної держави та сепаратизму в Україні*. Dostupno na: <https://www.kiis.com.ua/?lang=rus&cat=reports&id=319&y=2014&m=5&page=2> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).

- КИИС (2014b) *Думки та погляди жителів Південно-Східних областей України: квітень 2014*. Dostupno na: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=302&page=1> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- ЛНР переходит на мультивалютную систему – Плотницкий* (2015) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/lnr-perekhodit-na-multivalyutnyuyu-sistemu-plotnitskii-1771/> (pristupljeno: 30. siječnja 2025.).
- ЛФС формирует список кандидатов в сборную ЛНР на чемпионате среди непризнанных государств* (2019) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/lfs-formiruet-spisok-kandidatov-v-sbornuyu-lnr-na-chempionate-sredi-nepriznannykh-gosudarstv-42346/> (pristupljeno: 5. veljače 2025.).
- Медиахолдинг “Луганьмедиа” начал работу в Республике – Минкомсвязи* (2021) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/mediakholding-luganmedia-nachal-rabotu-v-respublike-minkomsvyazi-63459/> (pristupljeno: 10. veljače 2025.).
- Минобразования ЛНР исключило украинский язык из базовой части учебных планов школ (ФОТО)* (2020) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/minobrazovaniya-lnr-isklyuchilo-ukrainskii-yazyk-iz-bazovoi-chasti-uchebnykh-planov-shkol-foto-56854/> (pristupljeno: 7. veljače 2025.).
- Миграционная служба МВД ЛНР упростит процедуру оформления СНИЛС – Пасечник* (2021) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/migracionnaa-sluzba-mvd-lnr-uprostit-proceduru-oformlenia-snils-pasecnik/> (pristupljeno: 4. lipnja 2025.).
- Мир Луганщине (2019a) *Пятая годовщина взятия под контроль здания СБУ в Луганске – 06.04.2019* (video). YouTube. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=sd3MTLiSnj0> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Мир Луганщине (2019b, 18. studenog) *Активисты проекта «Доброволец» провели открытое занятие* (video). YouTube. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=yhJMMtd59zk> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Мир Луганщине (2020, 20. veljače) *В Луганске активисты ОД «Мир Луганщине» провели митинг, приуроченный ко Дню освобождения Луганска* (video). YouTube. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=QuYJXO3V3KM> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).
- Наблюдатели подтвердили легитимность, демократичность и прозрачность выборов в ЛНР (ФОТО)* (2018) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/nablyudатели-podtvrdili-legitimnost-demokratichnost-i-prozrachnost-vyborov-v-lnr-foto-40252/> (pristupljeno: 4. veljače 2025.).
- “Наш выбор”:* *Пасечник представил пятилетнюю программу развития ЛНР (ФОТО)* (2018) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/io-glavy-lnr-predstavil-pyatiletnyuyu-programmu-razvitiya-respubliki-nash-vybor-foto-35133/> (pristupljeno: 14. veljače 2025.).

- Общественник из Конго в День Республики пожелал жителям ЛНР реализации всех планов* (2018) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/obschestvennik-iz-kongo-v-den-respubliki-pozhelal-zhitelyam-lnr-realizatsii-vsekh-planov-56194/> (pristupljeno: 13. veljače 2025.).
- Представители РФ, ДНР и ЛНР обсудят на форуме “Русский Донбасс” результаты интеграции* (2021) TASS. Dostupno na: <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/13296135> (pristupljeno: 5. lipnja 2025.).
- Подразделения миграционной службы МВД ЛНР начали прием заявлений на получение СНИЛС* (2021) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/podrazdeleniya-migracionnoj-sluzhby-mvd-lnr-nachali-priem-zayavlenij-na-poluchenie-snils/> (pristupljeno: 4. lipnja 2025.).
- Парламенты ЛНР, ДНР и Республики Крым подписали соглашение о сотрудничестве – Мирошниченко* (ФОТО) (2019) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/parlamenty-lnr-dnr-i-respubliki-krym-podpisali-soglashenie-o-sotrudnichestve-miroshnichenko-41889/> (pristupljeno: 8. veljače 2025.).
- Пасечник побеждает на выборах главы ЛНР с 68,3% голосов избирателей – ЦИК* (2018) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/pasechnik-pobezhdaet-s-golosov-izbiratelei-tsik-40226/> (pristupljeno: 7. siječnja 2025.).
- Пасечник подписал закон, определяющий русский язык единственным государственным в ЛНР* (2020) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/pasechnik-podpisal-zakon-opredelyayuschii-russkii-yazyk-edinstvennym-gosudarstvennym-v-lnr-56879/> (pristupljeno: 5. veljače 2025.).
- Пасечник поручил приступить к работе по формированию Верховного Суда ЛНР* (2018) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/pasechnik-poruchil-pristupit-k-rabote-po-formirovaniyu-verkhovnogo-suda-lnr-37616/> (pristupljeno: 17. siječnja 2025.).
- Реорганизация углепрома будет способствовать ликвидации коррупции в отрасли – профсоюз* (2020) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/reorganizatsiya-ugleproma-budet-sposobstvovat-likvidatsii-korruptsii-v-otrasli-profsoyuz-57485/> (pristupljeno: 10. siječnja 2025.).
- Руководство ЛНР почтило память жителей Луганска, погибших в результате украинской агрессии* (ФОТО) (2019) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/rukovodstvo-lnr-pochtilo-pamyat-zhitelei-luganska-pogibshikh-v-rezultate-ukrainskoi-agressii-44323/> (pristupljeno: 8. siječnja 2025.).
- Сербский культурный центр при ЛНУ планирует открыть сербское землячество в ЛНР* (2018) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/news/cheshskii-kulturnyi-tsentr-im-fuchika-pozdravil-detei-lnr-s-novym-godom-podarkami-i-skazkoi-41788/> (pristupljeno: 16. siječnja 2025.).
- Сведения об образовательной организации Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования «ЛУГАНСКИЙ*

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ» (n.d.)
Министерство просвещения Российской Федерации. Dostupno na: <https://lgpu.org/sveden/> (pristupljeno: 6. lipnja 2025.).

Указ об определении в гуманитарных целях категорий лиц, имеющих право обратиться с заявлениями о приёме в гражданство России в упрощённом порядке (2019) Президент России. Dostupno na: <http://kremlin.ru/acts/news/60358> (pristupljeno: 5. srpnja 2025.).

Указ Президента Российской Федерации от 15.11.2021 № 657 “Об оказании гуманитарной поддержки населению отдельных районов Донецкой и Луганской областей Украины” (2019) Официальное опубликование правовых актов. Dostupno na: <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202111150030?index=2> (pristupljeno: 4. lipnja 2025.).

Указ главы ЛНР о назначении Светланы Трифановой на должность председателя Верховного Суда ЛНР (2019) LugInfo. Dostupno na: <https://lug-info.ru/statements/ukaz-glavy-lnr-o-naznachenii-svetlany-trifanovoi-na-dolzhnost-predsedatelya-verkhovnogo-suda-lnr-1284/> (pristupljeno: 13. veljače 2025.).

Ivan Burazin

LUHANSK PEOPLE’S REPUBLIC AS A *DE FACTO* STATE

Summary

The paper presents a case study of the Luhansk People’s Republic as a *de facto* state. During its existence, the separatist authorities established a series of socio-political institutions and implemented a policy of extensive social control. The emergence, maintenance, and disappearance of the LPR depended on Russian military and material aid, and as such it had some, but not majority support from the population in the Luhansk region. Throughout the period, the international community exerted a significant influence, mediating the process of building trust between the warring parties; however, this effort was ultimately disrupted by the war, that is, by the Russian invasion, which was preceded by political and economic integration of the separatist-held areas. The scientific contribution of this paper is that it is a research based on both primary and secondary data, offering insights into the complex phenomenon of *de facto* states and enhancing the understanding of the processes that occurred in Donbas between 2014 and 2022 within the context of the Russian-Ukrainian conflict.

Keywords: *De Facto* States, Luhansk People’s Republic, Separatism, Donbas, Ukraine, Russia, War

Ivan Burazin, dr. sc., Sveučilište obrane i sigurnosti “Dr. Franjo Tuđman”, Institut za sigurnosne i obrambene studije. E-mail: ivan.burazinn@gmail.com